

Decisiones Sacramentales, Theologicæ, Canonicae, & Legales

In Quibus Tota materia Sacramentorum, Theologiæ Moralis, Juris Canonici, & Quæstiones plurimæ Juris Civilis explicantur, dilucidantur, & traduntur, Eruditionibus, Historiis, & Exemplis adornatæ ; Opus Episcopis, Vicariis, Parochis, Confessariis, aliisque Studiosis utile, ac jucundum In Libris novem ...

Decisiones Miscellanæ

Chiericato, Giovanni Maria

Augustæ Vindelicorum, 1730

Decisio LX. Argumentum. Pro festorum dierum sanctincatione tria bonorum operum genera esse facienda, & alia tria esse fugienda docet prælens Decisio. Exempla punitionis Divinæ contra profanatores ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94626](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94626)

Rebell. lib. 10. *quæst.* 4. num. 2. & 3. Filliuc. *tract.* 35. part. 2. cap. 2. num. 284. & 285. Scaccia de *Commerc.* §. 1. *quæst.* 1. num. 202. & ibi Medina tom. 2. tit. de *Rebus Usur. acquisit.* *quæst.* 14. *vers.* Itaque non. Cencius de *Censib.* part. 3. cap. 1. *quæst.* 1. art. 1. num. 25. qui omnes testantur, esse de forma substantiali cujuscunque census, ut imponatur super re frugifera; quod scribit etiam Martha *conf.* 68. num. 8. 9. & 15. & Leotardus de *Usuris d.* *quæst.* 49. num. 28. attenta præcipue
6 Constitutione S. Pii V. Incipien. Cum onus Apostolica servitutis, quam integram transcribit Nicolius in *Lucubrat. Civil.* lib. 3. tit. 24. pag. 296. Et Cencius in princip. sui operis; Et cujus primum requisitum ponitur in illis verbis, nimirum; Hac igitur nostra Constitutione statuimus, Censum, seu annuum redditum creari, constituere nullo modo posse, nisi in re immobili, aut qua pro immobili habeatur, de sui natura fructifera; & qua nominatim certis finibus designata sit: quorum verborum Nullo modo &c. tanta est vis, & potestas, ut omnem potentiam aliter contrahendi excludant. l. ult. C. de *Test. milit.* Menoch. *conf.* 383. num. 14. & inducant formam ex necessitate servandam, ut considerat Leotard. *dict.* num. 28. adeo ut fundo ipso pereunte, desinat etiam & extinguatur census vitalitiis. Cencius *dict.* part. 3. cap. 1. *quæst.* 1. art. 1. num. 26. quamvis contrarium doceat Scaccia de *Commerc.* *dict.* §. 1. *quæst.* 1. num. 178. Sed quicquid sit de hac opinione, quando fundus frugifer periret, tanquam de casu raro, (nisi esset domus subiecta incendio, vel molendinum obnoxium submersioni,) hæc conditio imponendi censum super re certa, & fructifera non debet videri gravis censitori, sed utilis; siquidem ubi constitueret sibi censum vitalitium super sola industria, seu personacensuarii, eo per mortem (qua nihil frequentius) sublato, amisisset pretium, & pecuniam suam, vel saltem difficile foret, eam recuperare ex generali hypotheca bonorum, cum ut plurimum homines decedant ære alieno supra vires gravati, & hi potissimum, quos non piget pecunias ad censum, & ad livellum accipere, ut quotidie experimur.

7 Secunda conditio, ut census vitalitius sit licitus, est pretii iustitia. Porro ad indicandum istud pretium census vitalitii varix sunt Doctorum sententiæ, quas referunt Covaruvias *Variar. resol.* lib. 3. cap. 9. num. 7. & Joannes Bapt. Lupus de *Usuris Comment.* 2. §. 1. num. 82. Nam iustum pretium esse unum pro sex, id est ducatos decem, & septem pro centenario scripsit Oldrad. *conf.* 207. At decem, seu undecim pro centenario concessit Bald. *conf.* 292. Quia ex facto lib. 5. Duodecim cum dimidio pro singulis centum approbavit Romanus *conf.* 302. Sed decem tantummodò singulis centenariis permisit Cumanus *conf.* 181. Verum antiquorum opinionibus de hac re omissis, moderni adstruunt, 8 computum faciendum esse annorum, quos morali suppositione censuarius vivere potest; deinde sumendam esse dimidiam partem annorum, qui intercedunt à die emptionis census usque ad annum reputatum ultimum vitæ; & in tanta summa taxandas esse pensiones census; quæ in ea medietate annorum adæquare possunt summam totius pretii, seu totius capitalis. V. g. si emptor sit sexagenarius, & speretur posse pervenire ad annum ætatis octogesium, si vult dare centum ducatos pro cen-

su vitalitio, poterit exigere decem ducatos annuos, sua vita durante, quia cursus decem annorum adæquat pensiones cum capitali, ut tradunt Molin. *dict.* *disput.* 388. num. 6. & Cardin. de Lugo *disput.* 27. num. 38. qui num. 39. subdit, hanc esse regulam fallacem, & in ea non subsistendum; cum neque moralis, neque certa appellari possit; attentis vitæ humanæ periculis, & frequentia mortis in ætate juvenili potius, quam in senili, testaturque idem Cardinalis de Lugo ex coætaneis ejus, quos condiscipulos habuit, dum juvenis esset viginti annorum, multò plures ante quinquagesimum annum mortuos, quam post illum viderit superstites; quod & ego affirmare possum de propria scientia, circa coætaneos, ac condiscipulos meos. Igitur trutina iusti pretii census vitalitii esse debet vel patriæ consuetudo, vel arbitrium boni viri, 9 circumspexit ætate, sanitate, robore, aliisve qualitatibus censuarius, ut tradit Joan. de Anan. in cap. In civitate 6. num. 21. de *Usur.* Scaccia *dict.* §. 1. *quæst.* 1. num. 298. & Leotardus d. *quæst.* 49. num. 6. ubi plurimos cumulat.

Tertia conditio est, ut pretium, quod censuaria in emptione census exbursat, ita fiat censuarii accipientis, ut nunquam ab eo invito repeti possit. Nam si capitale, seu pretium prædictum aliquando esset restituendum, non census licitus, sed mutuum cum usura contractum esse diceretur. l. 2. in princip. ff. si cert. per. Falcian. de *Censib.* lib. 1. cap. 7. num. 19. Roderic. de annuis redditib. lib. 1. *quæst.* 5. num. 5. ubi refert, Senatium judicasse usurarium quendam censum vitalitium, in quo actum erat, ut fors emptoris salva esset. Cencius de *Censibus dict.* part. 1. cap. 1. *quæst.* 4. art. 3. num. 26. & Rota post illum tract. *decis.* 9. num. 12. & num. 15. Molina *dict.* *disput.* 388. num. 6. Jo. Bapt. Lupus d. *Com.* 2. §. 2. num. 65. Covaruv. *Var. resol.* *dict.* lib. 3. cap. 7. num. 3. *vers.* Item & hæc, præter alios, quos congerit, & sequitur Leotardus. d. *quæst.* 49. num. 7.

His igitur tribus conditionibus perpensis, cognoscere poterit Claudius, an licite conveniat cum Titio, tradendo eidem quingentos aureos, cum pacto, ut donec ipse Claudius vixerit, sibi annuatim solvat quinquaginta, & post mortem capitalem summam lucretur; siquidem si assignatus fuerit fundus frugifer, & talis sit ætas Claudii, ut arbitrio boni viri possit exigere decem pro centum, & nunquam fiat repetitio summæ quingentorum aureorum, bene, & licite sibi vitalitium censum constituisse dicitur.

DECISIO LX.

ARGUMENTUM.

Pro festorum dierum sanctificatione tria bonorum operum genera esse facienda, & alia tria esse fugienda docet præfens Decisio. Exemplum punitionis Divinæ contra profanatores festorum dierum,

SUMMARIUM.

1. Festis diebus tria genera bonorum operum faciendorum.
2. Opera tria evitanda iisdem diebus festis.
3. Diaboli præcipuus conatus ne sanctificentur dies festi.

4. Festi

4. Festi dies sanctificandi cum ex lege Divina, cum Ecclesiastica.
5. Exempla profanatorum diei festi punitorum.

Requisiti fuerunt Parochi circa primum Ecclesiæ præceptum: Quæ, & quot à fidelibus sint faciendæ, ut dies festos de Præcepto sanctificent?

Dictum fuit tria esse faciendæ, & à tribus esse abstinendum.

Faciendæ hæc sunt.

1. Primò. Missam devotè audire. cap. Omnes fideles, cap. Missas, de Consecr. dist. 10.

Secundò: Doctrinam Christianam edificare, & Verbum Dei à Parochis, vel aliis concionatoribus percipere. Concil. Trident. Sess. 24. cap. 4. de Ref.

Tertiò: Orationibus vacare, Sacramenta suscipere, & Deo Optimo Maximo cultum ac pietatem exhibere. Catech. Roman. par. 3. De Tertio Præcepto.

Abstinendum autem est à tribus:

2. Primò: Ab operibus servilibus, mechanicis, & illiberalibus, (nisi iusta subsistente causa) S. Thom. 2. 2. quæst. 122.

Secundò: Ab actibus forensibus, strepitu iudiciorum, & decisionibus causarum. cap. 1. de Feriis.

Tertiò: Ab actionibus peccaminosis, nimium potationibus, alearum usibus, amoribus impudicis, comædiis, ac choreis iuxta monita, quæ à Clero nostro scripta fuerunt supra in his Miscellaneis Decisionibus Decis. IV. Decis. XV. II. L. num. 6.

Ad dicta in locis citatis recurrant animarum Rectores, pro rationibus desumendis ad excitandum populum, ut supradicta faciendæ adimpleat, & à prohibitis absteineat. Legant etiam sessiones omnes Catechismi Romani in citato Præcepto tertio de Observatione festorum, in quibus reperient argumenta plurima ad exhortandos fideles, ut benè, piè, ac devotè, dies festos de Præcepto sanctificent.

Prædictis addenda sunt sequentia motiva, quibus populi fideles excitabuntur ad tria prædicta exequenda, quæ sunt necessaria pro sanctificatione festorum, & ad abstinendum ab aliis tribus, quæ in diebus festis prohibita censentur.

3. Videlicet: Primò, quod profanare dies festos sit opus præcipuum, & maximus conatus diaboli, qui ad suos condempnones ait: Quiescere faciamus omnes dies festos Dei à terra. Psalm. 73. 8. impediendo nempe illa tria opera bona, & promovendo illa tria opera mala. Secundò, quia secundum doctrinam S. Thomæ 2. 2. quæst. 122. art. 4. Sanctificatio festorum duplici lege est nobis injuncta, Divina scilicet, & Ecclesiastica;

& lachrymabile est, quòd Deo præcipienti nobis, ut in die festo non laboremus, nolimus obedire, at è contra diabolo, ac mundo dicenti nobis: Ita in die festo ad onera vestra, ut dicebat Hebræis Pharaon. Exod. 5. sic promptè pareamus. Hinc ob hanc inobedientiam, & peccata contra Religionem, & Divinum cultum pluribus flagellis populus Christianus vapulat à Deo; & frequenter profanatores festorum dierum fuerunt puniiti. Habitatores cujusdam castelli, quia in festo Sancti Jacobi præsumpserunt laborare, omnes eorum habitationes fuerunt sequenti nocte ab igne consumptæ. Vinc. Beluacen. in specul. lib. 2. cap. 11.

Mulier incipiens Doct. Clericali Tom. II. Lib. IX.

suere lineam camisiam in die festo, eam sanguine madere conspexit; [prout sanguine plenè repertæ sunt spicæ frumenti satæ in die festo. Jac. Meyrus lib. 2. Annot. Ann. 811. Alteri fœminæ panem die Dominico facienti brachia absque sensu aut vigore remanserunt. Surius in Vita S. Hunegundis die 25. Augusti. Rusticus in die Assumptionis Beatæ Virginis terram fodiens, ut fornacem strueret, in foveam cecidit, & post eum terra, quæ illum vivum sepelivit. S. Bonav. in Vita S. Francisci part. 5. Molitor festivo die lapidis molaris dentes acuendo, non solum mallei capulum suis manibus infertum sensit, sed ab iisdem fœtidum sanguinem egredi non absque magno cruciatu observavit, ut refert S. Gregor. Turonen. lib. 1. de Glor. Martyr. cap. 15. & Bubulcus, qui die sacro boves junxit aratro, paulò post & boves, & ipsum consumpsit fulgur è cœlo lapsum. Cardin. Baron. Ann. 993. num. 8. Hæc exempla à Parochis in sermonibus ad populum, & alia plura, quæ in Sacris Historiis leguntur, sunt insinuanda, ut eum ad sanctificationem dierum festorum suum faciant; addentes magnum quippè esse facinus violare dies festos, ut constat ex Numer. cap. 15. Vers. 12. ubi hominem colligentem ligna in die Sabbathi mandavit Deus lapidari; ubi Cornelius à Lapide, qui supradicta exempla narrat, subdit: Vide hic, quam rigide, & severe præcepta, & festa sua Deus mandet servari? De hoc argumento legant Parochi, ac Concionatores Paulum segneri in Christ. Instruct. part. 1. serm. 11. per tot.

DECISIO LXI.

ARGUMENTUM.

Declaratur, quis sit Usurarius manifestus? Quis occultus? Et quæ differentia inter utrumque?

SUMMARIUM.

1. Manifestum duplex: Notorietate Juris, & Notorietate facti.
2. Usurarius convictus in Judicio, sed non confessus an sit manifestus?
3. Occultus Usurarius quis dicatur?
4. Differentia inter Usurarium occultum, ac manifestum.
5. Usurarium occultum penitentem quilibet potest absolvere, si restituat Usuras.

Quia Usurarius manifestus pluribus pœnis plebitur à Jure, ut dictum est supra Decis. XXV. ideo requisitum fuit: Quis dicatur Usurarius manifestus?

Respondunt scribentes circa hoc Quæsitum, manifestum Usurarium dici dupliciter, Notorietate facti, & Notorietate Juris. Ille dicitur Usurarius manifestus notorietate facti, qui publicè habet mensam ad fœnerandum expositam, vel ita frequenter fœneratur (et si privatim) ut populus de ea re certitudinem habeat. Gloss. in cap. 1. de Usur. in 6. Verb. Manifesti. Clarus §. Usur. Vers. Sed hic. Menoch. de Arbitr. casu 235. num. 9. Mascard. de Probat. conclus. 1425. num. 3. & 4. qui etiam illum manifestum dicunt, à quo facta est confessio hujus criminis coram pluribus, & præcipuè coram Sacerdote, & duobus testibus, quòd concedunt etiam Theologi apud Salas de Usur. dub. 46. num. 3. & Cardin. de Lugo d. disput. 25. num. 240.

N

No-